

**ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMSE CULTUURLEVEN (AMVC)**, in 1933 te Antwerpen als Museum der Vlaamsche Letterkunde opgericht, is het centrale archiefdepot voor de Vlaamse literatuur, het kunst- en cultuurleven sinds de Oostenrijkse tijd en voor de geschiedenis van de V.B.

In zijn testament van 1883 had Hendrik Conscience de wens uitgedrukt dat zijn literaire nalatenschap bijeen zou blijven. In 1899 werd ze voor



16.000 frank door de Stad Antwerpen gekocht van de familie Antheunis-Conscience. In 1912 werd hiermee in het huis-De Beukelaer, Minderbroedersruï, een grote Conscience-herdenkingstentoonstelling georganiseerd ter gelegenheid van het eeuwfeest van zijn geboorte. In het voorwoord van de catalogus sprak stadsbibliothecaris Emmanuel de Bom de hoop uit dat de expositie zou leiden „tot het inrichten van een klein Conscience-museum, dat, beter nog misschien dan enig standbeeld of praalgesteente, een hulde zal zijn aan onze Vlaamse nationale wedergeboorte”.

In de loop van de volgende twee decennia werd de profetische wens van De Bom door velen herhaald, o.m. door Adelfons Henderickx, Pol de Mont, Willem de Vreese, Isidoor Teirlinck, Stijn Streuvels, Eugeen de Bock, Maurits Sabbe. De erven van Hugo Verriest boden in 1922, door bemiddeling van Jozef Muls, het archief van de pasgestorvene aan de Stad Antwerpen aan. Burgemeester Frans van Cauwelaert betoogde, daarop inhakend, in een interview met De Standaard op 3 januari 1923 dat de tijd gekomen was om een „algemeen” museum van de Vlaamse letterkunde op te richten. Pas tien jaar later kon door toedoen van schepen Willem Eekelers tot de definitieve realisatie worden overgegaan. Het Museum van de Vlaamse Letterkunde werd op 5 november 1933 door burgemeester Camille Huysmans geopend. Lode Baekelmans, stadsbibliothecaris, bestuurde ook de nieuwe instelling en had er, gesteund door Maurits Sabbe, de naam van bepaald; Marnix Gijzen, lid van het uitvoerend comité, opteerde toen reeds voor „Museum van Vlaamsch Cultuurleven”, terwijl Huysmans en Eekelers voor „geestesleven” hadden gepleit. Van 1937 af werd Baekelmans bijgestaan door Ger Schmoek; deze volgde Baekelmans in 1945 als conservator op; in 1948 kreeg hij Emiel Willekens als adjunct toegevoegd.

Op 16 december 1944 werd het museum door een vliegende bom V1 getroffen en moest zijn deuren sleuten. Archiefwerk kreeg nu de voorrang en leidde mede tot de nieuwe benaming (sinds 1945) Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (afgekort: AMVC), die tevens de verruiming in de richting van de andere takken van het kunst- en geestesleven aanduidde. In 1951 kocht de Stad Antwerpen het achttiende-eeuwse Notarishuis aan de Minderbroedersstraat, palend aan het huis De Beukelaer, en opende het in 1959 als nieuwe behuizing voor het museum. Daarna werd het huis De Beukelaer eveneens gerestaureerd en in 1971 opnieuw in gebruik genomen als kantoor- en werkruimte (inclusief leeszaal). In 1963 volgde Emiel Willekens zijn voorganger op als conservator; in 1965 werd hem Ludo Simons als adjunct toegevoegd.

De documentatie van het AMVC omvat manuscripten en brieven, knipsels en portretten, affiches, medailles, tekeningen, schilderijen, beelden en gebruiksvoorwerpen, doodsbrieven en bidprentjes, liederen, geluidsopnamen, grammofoonplaten en films met betrekking tot de Vlaamse literatuur, de plastische kunsten, het toneel, de muziek en de V.B. Ten aanzien van dit laatste aspect is het AMVC vooral rijk gedocumenteerd voor de negentiende eeuw (naast de Universiteitsbibliotheek te Gent), doch het wint gaandeweg aan belang voor de geschiedenis van de V.B. in de eerste helft van de twintigste eeuw, met name voor het Activisme, het Passivisme en de periode tussen de twee wereldoorlogen. (Voor de geschiedenis van de Frontbeweging is het archief van de Provinciale Dienst voor Cultuur van West-Vlaanderen rijker gestoffeerd; tussen deze dienst en het AMVC werd in 1968 een overeenkomst gesloten waardoor het AMVC de voorrang krijgt voor figuren van nationale betekenis, en de Brugse instelling zich toelegt op het verzamelen van meer regionaal gebonden documentatie, waaronder de documenten betreffende de oorlog aan het IJzerfront.)

Het AMVC houdt een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van het Vlaamse cultuurleven en organiseert jaarlijks een aantal gelegenheidsexposities. Het is de zetel van de Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, van de Robert Roemans-Stichting, van het Paul van Ostaijen-Genootschap en van zijn eigen geaffilieerd Centrum voor de studie van het Vlaamse cultuurleven vanaf het begin van de achttiende eeuw, een interuniversitaire „vereniging zonder winstoogmerk”, die in 1967 werd opgericht en tot doel heeft inventariserings- en navorsingswerk op het in het AMVC en elders bewaarde archiefmateriaal te verrichten.

WERKEN: *Klapper op het bezit* (1955, eerste uitgave; 1968, tweede uitgave).

LITERATUUR: G. Schmook, *Het Museum van de Vlaamsche Letterkunde te Antwerpen* (1941); - E. Willekens, *Stand en uitbouw van het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven te Antwerpen* (1953); - L. Simons, *Het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven*, in *Ons Erfdeel* (1968, p. 90-99).

LUDO SIMONS